

V. T. VALLBERG – INDALSPRÄSTEN

När jag var åtta år gammal, hade jag den första bland många examina i mitt akademiska liv. Den ägde rum i prästgården i Indal och examinator var kyrkoherden i Indal, pastor Viktor Teodor Vallberg (1871 – 1967) (*). Examen gällde uppflyttning till tredje klass i Bottnarnas folkskola, en D – skola med upptagning av elever vartannat år. Om man var född på ”fel” år fick man vänta ett år eller också bli uppflyttad efter examen hos skolstyrelsens ordförande som var kyrkoherden i socknen. Examen gick bra och jag fick hoppa över andra klass och börja i tredje klass hösten 1934.

Det var mitt första möte med pastor Vallberg, och vad jag kommer ännu ihåg är den genomträngande blicken genom pincenén. Jag hade nog sett honom tidigare när han kommit till Lagmansön och hållit gudstjänst där, och samtidigt döpt nyfödda. När torparna inte hade råd att komma till kyrkan, kom han till torparna. Vid ett sådant tillfälle, 1931, blev min bror Sigurd döpt. Mitt svaga minne säger att det var i Hjalmar Nilssons kök som han höll gudstjänsten, men jag kan minnas fel.

På så sätt gick pastor Vallberg ut bland folket i sin socken. Prästtjänsten var för honom ett kall som ledde honom till både utbyar och fjällställen. Detta var en naturlig sak för honom

Viktor Vallberg

sedan hans tid i Risbäck i Lappland. I sin bok Lappmarkens själ. Minnen och stämningar (Stockholm, 1939) berättar han hur han tog sig till avlägsna tjäll på båt och i släde för att besöka sina sockenbor.

Detta var naturligtvis detsamma när han kommit till Indal och historierna är många i bygden om hur han ömmade för de fattiga och beträngda. Det är svårt att få många av dessa historier bekräftade. Ett par säkra fall. När han

---

(*) Viktor Teodor Vallberg var född den 28 augusti 1871 i Helgarö i Sörmland. Efter studier i Eskilstuna och Uppsala, vilka avslutades med en teol. fil. – examen 1893, kom han som präst till Risbäck i södra Lappland 1905 och till Indal som kyrkoherde 1918, vid 47 års ålder. Efter pensionering med emeritus titel 1942 (efter 24 år som kyrkoherde i Indal och vid 71 års ålder) tjänstgjorde han någon tid som präst i Torshälla i Sörmland. Han avled i sitt 96:e levnadsår den 24 april 1967 i Torshälla.

Hustrun Ida Charlotta f. Lindberg var född den 15 juli 1879 i Sorsele i Västerbotten. Hon avled den 30 september 1954 i Matteus församling i Stockholm. Makarna fick 7 barn.

hörde att en flicka i en avlägsen by inte hade kläder för konfirmationen, ordnade han klänning åt henne. När han mötte fattigdomen i en familj, erbjöds barnen att komma och plocka äpplen vid prästgården.

Säkert är också att Vallberg inte begärde betalning när de fattiga, eventuellt alla sockenbor, kom till honom med sjukdomar och krämpor. Det tillhör historien att Vallberg inte bara var själasörjare utan även doktor i socknen. Det var naturligt att man gick till Vallberg först och sen till allmän läkare när han rekommenderade det. I hans läkarpraktik, vanligtvis kallad homeopati, ingick också konsten att "stå blo". Att han kunde det, upplevde undertecknad personligen vid 13 års ålder – och det skedde per telefon!

V.T Vallberg på 1930-talet
Foto: Okänd

Sin läarkonst har han beskrivit i mindre arbeten, bland vilka jag tagit del av Huru jag blev lekmannaläkare (Sundsvall, 1924) och Bliv din egen läkare (Sollentuna, 1951). Det senare av dessa visar tydligt att han kände homeopatin och de läkemedel som ingår i densamma. När han beskriver Aconitum i det verket, stämmer det samman med det man läser om i Kina, Indien, Japan och gamla Grekland. Den ingår i kinesisk kanpō medicin och i indisk naturmedicin. Efter pensionering i Indal, fortsatte han sitt verk som lekmannaläkare. Jag hade mitt sista möte med honom på ett hotell i Sundsvall år 1945. Behandlingen var gratis – jag var ju gammal sockenbo. Pillerna var också gratis – och de verkade!

Läkarna var naturligtvis inte så lyckliga för denna andliga konkurrens och för det inflytande han hade på församlingsborna. Gick man till läkare var det efter besök hos pastorn och med dennes hänvisning "att gå vidare". Hans negativa inställning till smittkoppsvaccination var inte väl sett. Det finns faktiskt indalsbor som aldrig blev ympade. Sin oförsonliga kamp mot vaccinationen förde han i ett antal skrifter, bland vilka var Vaccinationstyraniet (1912) och Vaccinationens värde och vådor (1932).

Jag har tyvärr inga minnen från hans förkunande, blott hans utgivna Predikan i Indals Kyrka Mikaelidagen 1941 (Stockholm, 1941). Det är en vacker predikan som tydligt ger hans syn på den andliga växten och varnar för den religiösa förförelsen och gudlösheten i tiden. Det var hans sista predikan i Indals kyrka och hans avsked till församlingen och Indal. Att han fick den tryckt, visar att den betydde något för honom.

Få präster har lämnat så många skrifter efter sig som Vallberg. Kungliga Biblioteket i Stockholm har inte mindre än sextio-tre titlar (63!) i sin Vallberg databas. De spänner över ett otroligt

Forts. nästa sida

rikt område, religion och medicin, minnen, ideologiskt tänkande och så vidare. Den som intresserar sig för en ovanlig personlighet i vår bygd har här en omfattande litteratur. Det finns material för åtminstone en stor avhandling. Han eller hon rekommenderas att börja med Lappmarkens själ och sen gå vidare till skrifter i medicin etcetera. Det är för sorgligt att inget bibliotek i Indalsområdet upprättats som hedrar Vallberg. Beror det manne på den andliga torkan som han beklagar i sin sista predikan 1941?

Olof G. Lidin

V.T Vallbergs familjegrav
på Indals kyrkogård.
Foto Arne Johansson

OLLE LIDIN

Professor Olof Gustav Lidin, till vardags Olle Lidin, är född 1926 på Dackebränna i Liden. I Lidens Tidning nr 3/2001 berättades om pappan Nestor Lidin (han som skrev boken *Från Indalsälvens stränder*). I midsommarveckan 1930 flyttade Nestor, med fru Brita och de mycket unga sönerna Olle och Sigurd till Lagmansören ovanför Bergeforsen. Allt bohag, även korna och övriga husdjur, togs ned till älven och lastades på en stor timmerflotte, som långsamt fick glida de ca 3,5 milen till det nya hemmet.

Olle tyckte om att studera och tog studentexamen i Sundsvall 1946. Därefter blev det jur. kand. examen, fil. kand. examen och slutligen doktorsexamen vid Berkeley i Kalifornien 1967. Olle blev snart professor vid Berkeley, vid Köpenhamns universitet och vid flera andra universitet. Specialiteten är orientaliska språk och han har givit ut flera böcker om japansk och kinesisk filosofi och historia, senast om de första europeernas (portugisernas) ankomst till Japan 1543. Så långt kan man väl följa med men när det står klart att Olle har forskat i frågan på originalspråken från 1500-talet, framförallt på kinesiska, då blir man mer ödmjuk!

Olle reser fortfarande mycket i världen som bl a gästföreläsare. Han och hustrun bor idag i Holte i Danmark. De två döttrarna är utflugna sedan länge och bor med sina familjer likaså i Danmark. Varje sommar ställs kosan norrut och besöket i Sverige och Lagmansören är då ett måste.

Text och foto: Arne Johansson